

tämän talven Lummet

Ilkka Malmberg kuvat Juha-Pekka Laakio

Puoli vuotta puhumme lumesta ja sen puutteesta.

Ensin kaipaamme sitä, sitten vihaamme.

Ja kun se on mennyt, se unohtuu kuin uni.

Kilpisjärven kolmen kuukauden lumeton aika on ohi.

16. lokakuuta 1994

Kilpisjärvellä ajattelen seepra. Maisema on vielä ruskean-valkean raidallinen, vaikka ensimmäiset pyryt tulivat tuntuuriin jo syyskuussa. Tuuli siirtelee kevyttä lunta paikasta toiseen, ja heinät ja varvut tunkevat sen läpi.

Lyhyt lumeton aika päättyy. Täältä yläperältä, Suomi-neidon peukalonpäästä, lumi lähtee kohta peittämään koko Suomea.

Tyhjän matkailuhotellin autiossa ravintolasalissa on hiljaista ja komeaa. Illan mittaan tulemme puhuneeksi suurista asioista, sillä Kilpisjärven ikuisessa maisemassa tulee aina jyhlä olo.

Taas on edessä yksi talvi. Ne käyvät ai-

na vain vaikeammiksi.

Miten meidän käy? Miten selviämme tästäkin talvesta?

Ensimmäinen lumipeite tuli Kilpisjärvelle lokakuun kahdeksannen päivän aamuna, mutta oli sitä ennenkin hajamiehisesti pyrytellyt, varsinkin ylhäällä avotunturissa. Pohjois-Karjalassa ja Kainuussa ensilumi tuli romahtamalla jo 4. lokakuuta. Rekat olivat poikittain, sähkölinjoja katkeili, kattoja sortui märän lumitaakan alla. Se oli ensimmäinen tämän talven hässäköistä lumen kanssa.

Mutta Helsingissä sataa ja sataa läpi lokakuun. Etelä-Suomi liikoo pariasteises-

Lumi käväisee Siitasaarella helsinkiläisten ilona.

Lumi on kuumaa tavaraa

sa vedessä, tuuli riipii lehdet puista, kuusimetsä on runkoja myöten märkää. Maisema kyyristelee matalan taivaan alla kuin piiskaa odottaen.

Elämä menee käsistä. Bussissa haisee märältä koiralta.

1. marraskuuta

Kuukausista kauhein on alkanut. Sataa raskaasti ja valot palavat läpi päivän. Jo seitsemältä illalla olen valmis sänkyyn. Tämä ei ole säätila vaan ympäristökatastrofi.

Ensimmäiset flunssat kiertävät. Ihmiset uskovat niiden käyvän vuosi vuodelta sitkeämmiksi. Yritetäänkö meidän suistaa tältä maankolkalta?

Helsinki on pureutunut tuulenpieksämälle niemelle, jolla muuten kasvaisi pelkkiä vääntelchtiviä mäntyjä. Matalapaineet imevät jäättömästä merestä kosteutta ja energiaa. Näillä liukkailla kalliolla me yritämme pitää yllä kanslioita, arkistoja, ministeriöitä ja keskusvirastoja.

Lunta luvattiin jo tiistaiksi tai keskiviikoksi, mutta Helsinki sai sateen vetenä niskaansa. Se olisikin ollut kovin varhaisista. Nyt lämpötila juuttuu pariin plusasteeseen. Pankkitalon katolla sykkivät kuukaudesta toiseen samat punaiset numerot: + 4.

Avoimena läikkyvä ulappa on suuri termostaatti. Se pilaa pakkaskelit ja tasaa ne oman lämpötilansa mukaan. Leudot talvet ovat tuoneet öljykangastakit. Hisseissä haisee niiden kyllästysaineelta. Ne sopivat tähän ilmastoon pomppia paremmin.

10. marraskuuta

Herään aamuyöstä enkä hetkeen muista miksi.

Tulisi edes lumi. Lumi merkitsee valoa ja puhtautta, ja se kertoo, että emme juutu tähän märkään kaamokseen paikallamme, ettei tämä ole loppu.

Pitäisi ruveta käymään lenkillä, mutta väsyneenä ja unenpuutteessa ei jaksa. Ehkä sitten kun lumi tulee.

Tavallisesti näihin aikoihin on Helsingin Paloheinässä jo ensimmäinen kilometrin mittainen latu, joka on tehty vihreään maisemaan luistinratojen ylijäämälumista. Tänä vuonna se viivästyy.

Joskus lumi oli viatonta ja ilmaista, mutta nyt sillä on hinta. Lumen epävarmuutta ei enää tahdota hyväksyä, ja varman lumen voi ostaa.

Ensilumi on kuumaa tavaraa. Hiihtokeskukset markkinoivat aina vain aikaisempia latuja, jotka on tehtävä tekolulemesta, jos ei oikeaa ole. Oloksella ja Ounasvaaralla on ladun varteen vedetty tykitystä varten vesijohto.

Laskettelurinteistä useimmat ovat jo auki, Ruka ensimmäisenä: siellä alkoi laskettelu jo 7. lokakuuta. Rukalla onkin rinteissään yhdeksän kilometriä vesijohtoa.

Lunta voi aina tehdä, mutta se maksaa: työtä, vettä ja energiaa. Toisaalta tykkilumi kestää tavallista paremmin. Sen pahin vihollinen on tuuli, joka tekee lumesta huokoista.

Tänä talvena ei enää tarvittu edes pakasasteita, sillä uudet vedenjäähdytyslaitokset Rukalla, Himoksella ja Alhovuorella tykittivät lumen rinteeseen jo nollassa.

Talvi tulee silloin kun kuluttajat haluavat. Ihmiset eivät tahdo alistua ja mukautua erilaisiin talviin. Lumi tehdään vaikka muovista. Japanissa on jo lasketeluhalleja.

12. marraskuuta

Helsingissä on jo kymmenen astetta pakkasta, mutta koska on korkeapaine, lunta ei tule. Ilman pitäisi olla kosteaa, jotta tulisi pilviä.

Koko muun maan ylle on levittäytynyt lumivaippa. Välillä se vetäytyy takaisin ja tulee sitten taas. Vain Maarianhamina, Turku ja Helsinki ovat olleet lumettomia, ja eilen Turkuun sai ensilumen.

Helsingistä se puuttuu yhä. Ruohikot ja heinikot ovat ohuessa hilseen kaltaisessa kuurassa. Maisema on kuiva ja kopperainen, sateen uurtama jäinen maa on rypyillä kuin koiran kitalaki. Kaikki on valmista lumen tulla. Tulisi jo.

Hakaniemi tuntee etelän talven raivon.

13. marraskuuta

Lunta on jo Maarianhaminassakin! Vain Helsinki on valtaamatta. Mutta sää-tiedotus lupaa kovaa etelätuulta 21 metriä sekunnissa. Visiirin nostoa siirretään.

Hiihtokeskuksissa sanotaan, että kausi alkaa vasta kun Helsinkiin tulee lumi, sillä silloin helsinkiläiset muistavat äkkiä talven riemut.

Nyt suksi-, luistin- ja haalarikauppa seisoo. Jokainen lumeton päivä tietää tappiota jollekin.

Suomessa on tänä talvena 120 laskettelukeskusta, neljä vuotta sitten niitä oli 147. Yhtä sellaista Metsolan Erkkikin pystyttää tv-sarjassa suurin toivein.

Suomalaisissa tapahtui suuri muutos, kun he hylkäsivät Tahko Pihkala -moraa- lin ja poimivat hiihdosta pelkän alamäen. Syntyi uusi, liikkuva ja nautiskeleva talvisuomalainen, joka tahtoi kuluttaa muutakin kuin Rexiä.

Rinteisiin nousi bistroja, burgereita ja pizzerioita, parhaimpien yhteyteen kylpylä. Kesken rinteiden riemuja saattoi suoda itselleen pizzapalan ja tuopin olutta. Tuuli ja vesi – urheilu ja alkoholi – kyettiin yhdistämään.

Lumettomat talvet uhkaavat jakaa etelän lapset kahteen kastiin. Toiset eivät osaa edes diagonaalihiihtoa, ja toisista tulee taiturimaisia lumilautailijoita.

Tänä talvena rinteissä kuuluu olla Snowboardstreet, esterata, jolla on kaitteita, hyppyreitä ja autonromuja.

Hiihtokeskuksista on hiljakseen kasvanut uusia kuntakeskuksia, jotka jättävät kirkonkylän varjoonsa. Ne muokkaavat koko Suomen maantietoa. Ytimekkäät nimet ovat tuttuja – Ruka, Pyhä, Levi, Tahko, Himos, Syöte, Luosto, Ylläs – paljon tutumpia kuin Pudasjärvi, Nilsinä, Pelkosenniemi ja Kolari.

14. marraskuuta

Lumi tulee Helsinkiin illansuussa. Se pölyyää ohuesti kaduilla ja kasaantuu autojen pelleille. Yöllä lunta tulee lisää. On noustava ikkunaan katselemaan sitä.

Japanilainen lumikidetulkija Ukihiro Nakaya kutsuu lumikiteitä taivaasta lähenteleiksi kirjeiksi, koska ne rakenteellaan kertovat ilmakehän kerrosten senhetkistä olosuhteista.

Lumikiteiden syntymälämpötila määrittää, minkä muotoiseksi kide lähtee kasvamaan. Kun se putoaa läpi ilmakehän, siihen kasvaa haarakkeita tai levyjä. Pikkupakkasella putoaa tähtimäisiä kiteitä. Jos sää on leuto, lumikiteet liittyvät yhteen suuriksi hiutaleiksi. Oikein kylmässä lumikiteet leijuvat ilmassa ohuena timanttipölynä.

Kauppatorin hedelmäteltan muovi-ikkuna ensimmäisen pyryn mentyä.

Päättän seurata tämän talven pyryt oikein tarkkaan.

Kuuluisista lumitutkijoista kummallisen monet ovat japanilaisia. Japanilaiset ymmärtävät lunta, se näkyy kuvataiteessa ja kirjallisuudessa, he ovat mestareita lumiveistossa. Arvatenkin he ovat tehneet lumisateen katselustakin taiteenlajin, ovat tietysti antaneet pyryille nimiä, kehittäneet katseluritualin.

Japanilaisissa elokuvissa juostaan tukaisina lumessa. Mutta jos japanilaiset ymmärtävät niin paljon lumesta, niin miksi ihmeessä ne sitten rämpivät kinoksissa kimono päällä ja paljaat jalat puukenuhuena?

15. marraskuuta

Helsingissä on + 7. Ensilumi meni läskiksi.

Kirjailija Yasunari Kawabata nimittää lumisadetta suureksi, rauhalliseksi valheeksi.

Nyt kaduilla on sohjoa kuin Kieslowskin elokuvien puolalaislähiöissä.

20. marraskuuta

Näin mustaa ja märkää ei ole vielä ollut. Ulkona ei näe illalla ketään, ei edes koirankusettajia. Meren yli etelästä puhaltaa myrskytuuli. Ulkoilutiet ja jalka-

käytävät ovat märällä ja korkealla kaljalla, jolla ei pysy pystyssä.

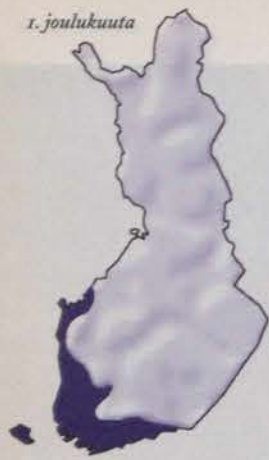
Lumi on oiva liukastin. Sen päällä ovat liikkuneet raskaat taakat ja sen avulla on saatu metsästä puut. Joku ulkomaalainen voisi kuvitella lunta esteeksi, mutta sukimmies kulkee päivässä paljon jalkamiestä pitemmälle.

Otan asian puheeksi säätiiteilijä Reijo Solantien kanssa. Hän muistuttaa, että lumi oli hyvin tärkeä ennen teitä. "Tärkeät kuljetukset tehtiin talvella. Lumella pystyi kuljettamaan raskaita lasteja myös vesistöä toiseen."

"Siksi Suomessa ei tarvittu teitä pitkiin aikoihin. Keskiajalla oli vain Hämeen

Ensilumi meni läskiksi

Talvi jakaa Suomen mustaan ja valkeaan

Tytky runtelee Ison-Syötteen lakea.

Härkätie Turusta Hämeenlinnaan ja Kunkaantie Turusta Viipuriin. Vasta uudella ajalla hallinto tarvitsi teitä.”

Nykyään saadaan puut metsästä ilman lumiakin, mutta lumen luistoa tarvitsee vuorostaan pohjoisen matkailuelinkeino.

4. joulukuuta

Päivä on enää margariinivärinen häivähdys työpaikan ikkunassa.

Suomi on mustavalkoinen nyt. Lumi peittää muun Suomen paitsi etelärannikon. Tampereeltakin se on jo hävinnyt.

Säätieläijöiden mukaan Suomi on viime talvina muuttunut aina vain mustavalkoisemmaksi. Lappeenranta-Kokkolalinjan pohjoispuolella lumi on selvästi sy-

ventynyt, kun taas etelässä lunta on ollut vähän. Talvet ovat olleet leutoja ja kosteita.

Sisämaahan ajaneet ihmiset kertovat, kuinka maailma muuttuu aivan toiseksi lumirajan tuolla puolen: ihmiset hiihtävät sinertävässä illassa, vastaan tulee punaposkisia lapsia, pakkashuuru nousee suista.

Ja sitten tämä toinen Suomi: etelään pälatessa maisema menee mustaksi, vesi lentää auton pohjaan ja pyyhkimet käyvät. Kuraisen tuulilasin läpi näkkee punaisten perävalojen jonon matkalla kohti mustaa. Kello on vasta neljä.

Pihat näyttävät rumilta ja surullisilta. Pensaissa on värivaloja. Kalpeat lapset pärskivät flunssassa, suuhun tulee peni-

Tshetsheinit käyvät talvisotaa.

silliin maku. Jos tämän räkätyksen maiseman näkisi äkkiä keskellä kesää, kieltäytyisi jäämästä tänne enää seuraavaksi talveksi.

Musta Suomi ja valkea Suomi. EU-kannatuksen raja, joku huomauttaa.

Miksi tsaarin piti valita pääkaupungiksi juuri Helsinki, surkea pikkukaupunki? Olisimme kaikki sisämaan sylissä, jos hänen keisarillinen sormensa olisi osoittanut kartalta vaikka Kuopiota tai Hämeenlinnaa.

8. joulukuuta

Mikään maailman uni ei riitä. Lehdessä kerrotaan aamuyössä valvovista tuhansista helsinkiläisistä, jotka ovat kadottaneet normaalin vuorokausirytmän. Aamuöinen kaupunki rumanpunervan yötaivaan alla huokuu synkkiä mietteitä.

10. joulukuuta

Aamulla läiskähtää lumi maahan, mutta se ei ole mikään vaippa vaan rätkki. Tiet ovat loskaan vedettyjä viiruja, joista vesi lentää kauas sivuille, ja kaupungin keskusta on märkä ja musta. Helsinkiläiset loikkivat pikkukengissään lammikoiden yli.

Lapset raapivat märästä lumesta riipaisevan lumiukon, joka nyykähtää kohta koon. Märät tumput haisevat pattereilla.

Televisio näyttää kuinka Sarajevossa sataa lunta, ja räntäisessä Tshetsjeniassa venäläiset sotilaat lomsivat korsuun märin saappain.

15. joulukuuta

Eilen oli aurinkoinen päivä: lyhyt, kirkas ja kylmä – kuin snapsi. Se vaikutti heti. Aion selvittää tästä.

Lunta on luvattu koko Suomeen loppuviikosta. Nyt on jo torstai.

Maa on kuurassa aamulla. Sanaston kanssa on oltava tarkkana. Kuura on kosteuden tiivistymistä vaakapinnalle, huurre pystypinnalle. Pyry on satavaa lunta, tuisku tuulen mukana pölyyävää. Tulisi nyt kumpaa tahansa, pääasia että tulee, ja pian.

Eskimokielissä on kuulemma paljon lumisanoja. Tämän talven bestseller Peter Höegin *Lumen taju* sai suomalaiset ihastelemaan eskimosanastoa. Esimerkiksi *gannik*, *minguliq*, *mannumaq* ja *qiqu-maq*, jotka kuvaavat lumen eri olomuotoja. Hydrologi **Esko Kuusisto** osoittaa, että suomen kielessä on vastaavat sanat: pyry, kinos, nuoska ja hankikanto.

Meiltä tosin puuttuu oma sana iglun kallelta satavalle tuoreelle lumelle (*piirturi-niq*), mutta kuivalle pakkaslumelle on runsaasti nimiä: *höyty*, *hötti*, *höttö*, *höttö*, *hötytö*, *hötytyrä*, *höhkä*, *höyhtä*, *höhö*, *hössö*, *höhelö*, *hösy*, *hömmö*, *nöhtä*, *iisakin-siite* ja *nattura*.

Luultavasti sanoilla tarkoitetaan *vitiä*, jota laskettelukansa kutsuu *puuteriksi*. Viti on pari tuhatta vuotta vanha sana, joka uhkaa jo hävitä. Mutta onhan meillä myös *snöge*.

Meillä on myös sellaisia erikoistuneita sanoja kuin *latu*, *kinos*, *hanki* ja *nietos*, joista tiedämme niiden tarkoittavan lunta ilman että sitä pitää erikseen sanoa (hiihdolu, lumikinos). Kinos on aina lunta; kokaiinista ei voi tehdä kinosia.

Meillä on myös *räpäskä*, *rätikkä*, *hölse*, *lopaska*, *solsku*, *houle* ja *pyyli*. Ne kuvaavat kaikki kelirikon aiheuttavaa sohjokeiliä, jollaiselle on nimiä syntynyt herkästi. Sohjolle ja harvalle pakkaslumisateelle on erityisen paljon nimiä, kun kummallakaan kelillä ei reki luista. Sellainen panee keksimään ilkeitä nimityksiä.

Ja kun sukset menevät oikein ristiin, olemme niin lumikansaa, että kehotamme jopa *suksimaan vittuun*. Koettakaapa kääntää se ulkomaalaiselle. Eipä taida eskimolla olla vastaavaa ilmaisua.

16. joulukuuta

Pieni pakkanen. Lumi on herkässä nyt. Muutama hitunen ilmassa, *pakkasen-kypeniä*.

17. joulukuuta

Lumihiihtaleita leijaillee maahan harvakseltaan. Tätä menoa ei kyllä mitään tietoksia tule.

Kuopioon. Perillä on 27 asteen pakkanen, mutta Sisä-Suomessa on ikään kuin lämpöisempää, vaikka mittari kertoisi aivan päinvastaista. Kallaveden päälle nousee pakkasusvaa ja punertava aurinko. Puistot lumessa. Idylli, mutta savolaisten kansoittama.

Kylmänä pakkaspäivänä Savossa tulee mieleen Juhani Ahon Rautatien alku, se, jossa harakka käyttää kuuraisessa puussa pihan tapahtumia: reen jalaketat valittavat, piika kiirehtää pihan poikki, vieras kopiuttaa jalkoja porstuassa... Taksi sudittaa valoissa.

21. joulukuuta

Ensimmäinen kunnan pyry! Lumi on niin vastasatanutta, että se vaikuttaa lämpöiseltä. Äänet pehmenvät, ja puhdaat pyöreät kinokset vievät kaupungilta pönäkän arvokkuuden. Patsaat saavat hiiptä päähänsä. Autot mönkivät ja liukastelevat pöperössä.

Lumi yhdistää ihmisiä, he puhuvat siitä ja näyttävät iloisemmilta. Kun ulkomaalainen kysyy Aleksilla tietä Senaatin-torille, tuntuu mukavalta, että hän näkee kaupungin juuri nyt.

Aleksi on valkea onkalo. Jouluvalot näkyvät hienosti, niiden irvokkuus on pois. Lumiaurat rähisevät ja reuhtovat, bobcatit vonkuvat.

Lumi tekee lapset ja koirat villoiksi. Koirien maailmassa lumi peittää toisarvoiset tuoksut ja nostaa esille tärkeät jäljet ja pissat. Ihan kuin ne saisivat päähänsä rillit ja näkisivät selvemmin.

Lumi täyttää koko tajunnan. Yöllä ulko-ovelta kuuluu kolinaa ja se aukeaa. Kaappaan tyttären viime hetkessä ovenraosta. Hän on täydessä unessa matkalla ulos kumisaappaissa ja yöpaidassa. ”Lumiukkoa tekemään”.

22. joulukuuta

Taas + 4! Illalla keskustan kadut ovat jo mustia. Siellä täällä harmaita loskakasoja kuin juhlien jälkeen.

23. joulukuuta

+ 4. Räystää ropisevat, musta joulukatu näyttää irvistelevän, autot loiskuttavat loskaa korkealle.

Tshetsjeniassa pommitetaan Groznyin keskustaa, tankit rämpivät rännässä.

24. joulukuuta

Vihaisena metsässä. Ihmiset toivovat aina ”pikkupakkasta ja vähän lunta”. Se kuulostaa yhtä löperöltä kuin ”lasi hyvää viiniä ruuan kanssa”. Pyh. Lunta on oltava paksult ja pakkasen kovaa. Tämä on pohjola, maa hankien keskellä.

Tässä epämääräisessä maisemassa, näissä metsässä makaavissa valkeissa riekaleissa, on jotakin joka tuo mieleen sairauden, jotain kaameaa ja rumaa. Visvaa, säärihaavoja.

Mikä on vastenmielisin lumen kuvaus? ”Piimä kaatuu lattialle, pysyy siinä puoli vuotta.” Luminen maisemako piimää!

Tapaninpäivän iltana Helsinki on tukehtua puhtaaseen paksuun lumeen. Aurojen ja kuorma-autojen armeija operoi suunnitelman mukaisesti. Ensin pääväylät, tärkeimmät solmukohdat, sitten sivukadut.

Ränni soi läpi yön

Seuraavana päivänä on taas suoja. Meri ja lumi käyvät kiistaa rannikosta.

Lumi roikkuu vuoden viimeiset päivät jotenkuten maisemassa, sitten tulee vesisade ja lumi lähtee valumaan katoilta suurella pauhulla ja mätäkättä alas. Ränni soi koko yön.

Pitkät vesisateet päättävät tämän raskaan vuoden. Piha peittyi veteen.

Lumilinnat kutistuu kivikovaksi, vihreä ruoho paljastuu sen ympäriltä.

2. tammikuuta 1995

Nyt on lopulta pakkasta, mutta lumet ovat sulaneet. Aina väärä järjestys. Pakkanen ja hirveä pohjoistuuli tekevät Helsingin aukeista elinkelvottomia aroja.

3. tammikuuta

Pakkanen kiristyy ja tuuli voimistuu edelleen.

Pimeää. Kotimatalla nukahdan bussiin, kotona keskelle tv-uutisia. Elämä on raskasta ja yöt syviä hautoja.

7. tammikuuta

Tätä talvea emme päässeet yhdessä loppuun asti. Nolla astetta, pilvistä, tuuli lounaasta.

Öisessä tykkymetsässä seisoo kaamea paraati: kasvaimia, kameleita, syleilyjä, lepraa, käppyräisiä sikiöitä, pystykaranneita hevosia, dinosauruksia, painijoita, vihikoiria.

Tykkyyä oli etsittävä Isolta-Syötteeltä asti. Sitä syntyy, kun matalalla kulkeva sateesta raskas pilvi hipaisee vaaran lakea, ja vaara saa tarkkarajaisen valkean kalotin. Vaaranlaen mäntyihin ja kuusiin takertuu tahmeaa kosteutta, joka liimaa itseensä kaiken, mitä taivaalta tulee. Puut vääntyvät taakkansa alla ja niistä tulee hirviöveistoksia.

Tuossa viittoo ryysyinen profeetta, tuolla ryhmä kuin Calais'n porvarit, tuo ▶

Myrskyjen ja merihätien talvi

vääntelehtii kuin Haaksirikkoisten patsas. Puuttuu vain huuto, ähkintä ja kirkuna.

9. tammikuuta

Lumi tekee seuraavan hyökkäyksen. Nyt se on päättänyt peittää rannikon viimeisen paljaan kaistaleen.

Matalapaine kerää voimaa mereltä. Se imee itseensä kosteutta ja raivoa ja sylkee sen sitten etelärannikon niskaan. Autot tupsahtavat penkkaan, kävelijät painuvat kumaraan. Tuuli kaataa pari bussia.

Traktorit ärjyvät vihapäissään, lumi suihkuaa aurojen suupielestä. Hinausautot hakevat kentälle jääneitä myöhään yöhön.

Jopa Varsinais-Suomen alavat pellot peittyvät lumen alle, mutta vain hetkeksi. Mereltä nousee aina uusi pyryaalto, mutta plusasteet sulattavat maahan tulleen lumen. Salo laaksossaan on jo litimärkä. Lumivaippa luisuu rannikon päältä.

Groznyiissa vastarinta on sitkeää. Televisiota katsoessa hätkähtää tshetsheenien lumipukuja. He etsivät lumestaan turvaa kuin suomalaiset talvisodassa.

Uudellamaalla talvet ovat rajuja, varoittaa säätielilijä Solantie. "Vaihtelut ovat täällä luurimpia Suomessa, ja rakenteissa on varauduttava hyvin suuriin lumikuormiin."

Sitä en olisi arvannut.

"Lunta voi olla vaikka metri, sillä sademäärät ovat suuria."

Jopa tykkylunta esiintyy Uudenmaan ylängöillä. Tammikuussa 1959 tykky tuhosi Karkkilan-Hyvinkään seudulla kolmessa päivässä kokonaisia tukkipuumetsiä.

"Ne ovat hyvin sumuisia tienoita, tykyn riskialuetta. Ei tarvita kuin yksi runsas lumisade, joka tarttuu kiinni."

Lumi tulee Suomeen länsipuolelta. Sankimmat pyryt ovat Uudellamaalla. Vastavaanlaisia on vain Kilpisjärvellä ja Koillismaan vaaraseuduilla. Taivalkosken, Puolangan, Hyrynsalmen ja Kuusamon vaarat ovat Suomen runsaslumisimpia alueita, koska talvi myös kestää pitkään. Sieltä itää kohti mentäessä sateet vähenevät, sillä maasto ei enää nouse.

Etelässä lunta on paljon aivan itärajan pinnassa Lappeenrannan ympäristössä, mutta Heinolan-Hämeenlinnan-Tampereen seuduilla talvet ovat tasaisia ja varmoja, eivätkä kovin paksulumisia. Siellä ei nähdä talven uusmaalaista raivoa.

"Lunta on paksult pohjoiseen päin nousevilla mailla, kuten Järvi-Suomen pohjoislaiteilla tai Riihimäen-Hyvinkään seuduilla. Sitten nosto lakkaa ja Salpausselän pohjoispuolella on taas vähäsateisempaa. Samanlaisia vähäsateisia alueita on Pielisen laaksossa Nurmeksen paikkeilla, Oulun ja Seinäjoen ympäristössä ja Kokemäenjokilaaksossa."

23. tammikuuta

Amupäivällä nousee vuosisadan myrsky. Matalapaineen silmä on kulkeutunut aivan Suomen lähivesille ja tuuli nousee Hankoniemellä 31 metriin sekunnissa. Junat pysähtelevät, moottoritie katkaistaan, Silja Serenade kääntyy Kustaanmiekasta takaisin Ruotsiin. Peltikattojen kappaleet lentävät rämisten ja kaduille sataa oksia.

Aluehälytyskeskus on tukossa, innostus valtaa ilmatieteen laitoksen. Viranomaiset kehottavat ihmisiä välttämään liikkumista ulkona, ja äkkiä kaupunkilaisten on mukauduttava siihen, että asumme pohjoisessa ja meren äärellä. Taas kerran sankimmat pyryt pysähtyvät Salpausselkään; sen pohjoispuolella ollaan katveessa.

Groznyi peittyi lumeen. Tshetsheenian presidentinpalatsi on vallattu.

24. tammikuuta

Punaiset numerot: +4. Harmaat kasat toreilla. Puitten oksat ovat märkiä ja mustia. Millä lumen saisi pysymään niissä? Jäätä, liukasta, koppuraa, koirankakkaa, graffitia, onnettomia pensaan repaleita. Suomi on niin ruma, että parempi kun pimeä armahtaa.

Käyn taas Solantietä tapaamassa.

"Helmikuu on Uudellamaalla yleensä kylmin kuukausi. Suojat harvenevat ja talvi parantaa silloin juoksuaan", hän lohduttaa.

Hän osoittaa tilastoa, jonka mukaan tammikuu on suureksi osaksi Helsingin

ympäristössä vielä epävarmaa alkutalvea. Alkutalvi on kovien pyryjen, suojien ja kaamoksen aikaa, jolloin lumi sulaa välillä pois. Välillä voi silti olla kovia pakkasasia.

Ydintalvella talvi on vankimmillaan, lumi on pehmeää pakkaslunta ja hiihtokelit hyviä. Suojat ovat lyhytaikaisia. Sisä-Suomessa ydintalvi alkaa jo joulukuun lopulla.

"Meillä on pohjoismaisessa talvessa ihanteellinen talviurheiluilmast. Kovat pakkaset vain käväisevät. Yleisin on pikkupakkanen. Ei semmoista ole muualla", Solantie kehuu.

"Siperialaiset ja kanadalaiset talvet ovat hirmuisia, käyvät päälle kuin juna. Näillä leveysasteilla metsät ovat siellä autiot ihmisistä. Maa on ikiroudassa, pitävät lumikerrokset puuttuvat, koska ei ole suojia eikä muuta vaihtelua. Lumi on upottavaa ja ryynimäistä, kiteiden sakarat ovat kuluneet pois. Suksi ei kannu, siksi siellä liikutetaan lumikengillä."

29. tammikuuta

Solantie taitaa olla oikeassa. Maisema tupsahtaa paksuun lumeen melkein ikkunoita myöten. Illalla Paloheinän rinteessä kiitävät sadat pulkat ja stigat.

Olen vain ollut liian hätäinen. Tammikuu ei ole Helsingissä vielä oikea talvi-kuukausi.

31. tammikuuta

Hanki kimmeltää, tintit laulavat jo. Pitkä pimeä sukellus avannosta toiseen on päättynyt. Jossakin väijyy kevät.

Lumi makaa Suomen päällä. Se peittää ja suojelee kasvit ja eläimet. Lumi on sahanpurua parempi eriste, jota lapioidaan talojen seinustoille.

Lumi hoivaa ja peittelee maiseman. Lumen alla on lämpimämpää, ja on mukava kuvitella, miten hangen alla kulkee pikkunisäkkäiden onkaloita. Lumi suojaa suomalaiset ja tshetsheenit.

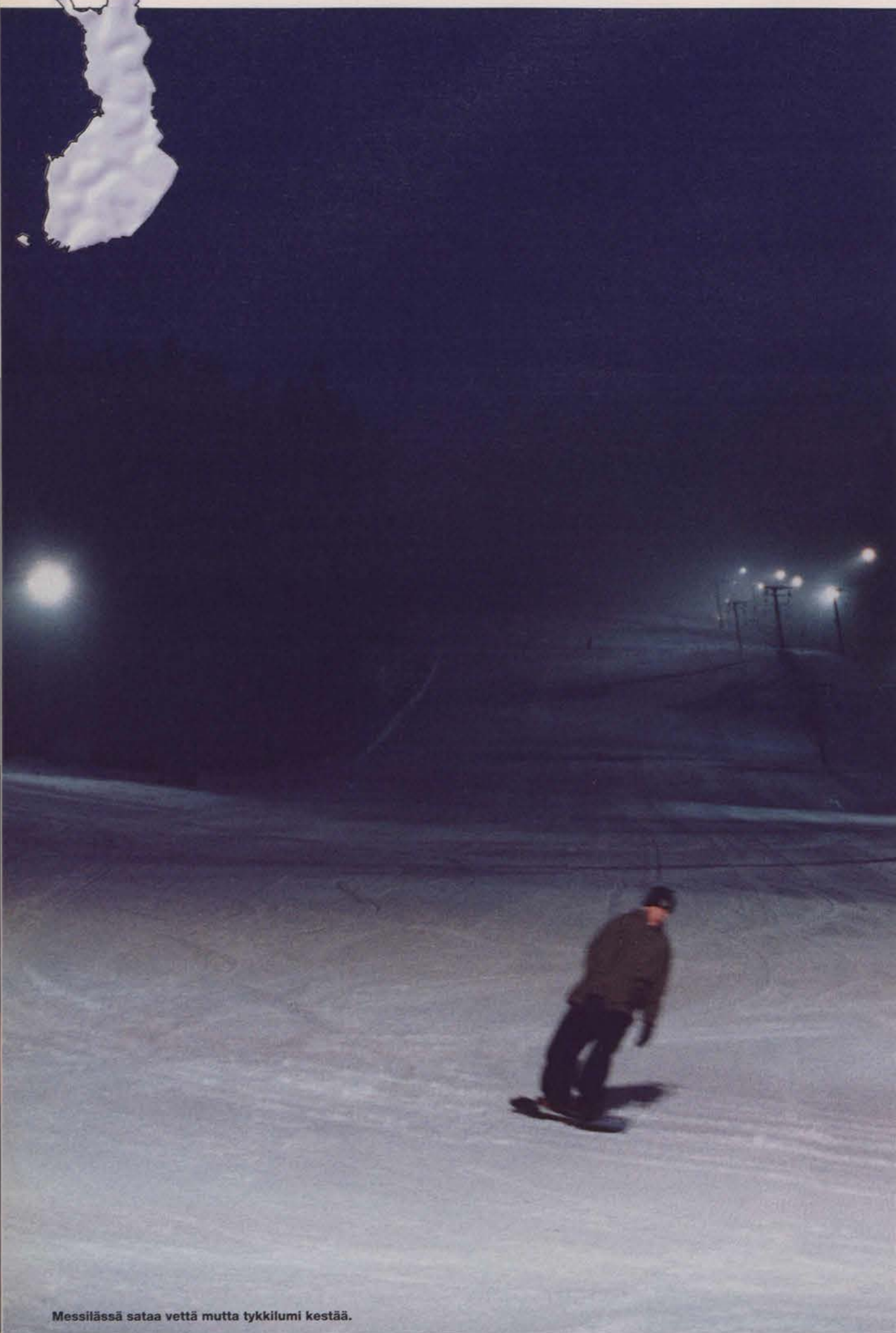
Pydydystän pienempiä pakkashiutaleita hihalleni ja näen, että joukossa on sekä neulasia että täsmälleen symmetrisiä, kuusisakaraisia tähtiä. Jaloissa narskuvat triljoonat prismat, neulat, tähdet, heksagonit, dendriitit, luodit, pyramidit, kaikenlaista roinaa.

Tästä talvesta tuskin tulee kovin runsaslumista. Sitä olisi pitänyt olla jo tammikuun alussa puolisen metriä", Solantie arvelee.

Ilmastomuutoksesta säätielilijät puhuvat varovasti. Leutojen talvien peräkkäi-

Ykköstie pyryssä.
Uudenmaan talvet ovat rajuja. ▶

Messifässä sataa vettä mutta tykkilumi kestää.

Lappi on lumelle rakennettu

syys viittaa kuitenkin siihen, viime talvesta huolimatta.

”Kyllä ilmasto on lämpenemässä. Se alkaa olla tilastollisesti nähtävissä.”

Solantie arvelee, että siirrymme Etelä-Ruotsin ilmanalaan, jolloin Helsingissä voi hiihtää vain kylmimpinä talvina.

”Mutta yksi tai kaksi sukupolvea siihen menee.”

Hiihtoloman alkaessa käynnistyy Suuri Ajo halki Suomen. Autot syöksyvät lasikuitukirstut katoillaan Lappiin ja takaisin.

Tuhannen kilometrin lumenhimoinen ajo on nykyperhettä yhdistävä rituaali, niin kuin joulu. Se on jo osa eteläsuomalaisen lapsen vuodenkiertoa. Perheenjäsenet ovat suksiboxin alla lähellä toisiaan, ponnistelevat yhdessä, odottavat tuttua huoltamoja ja sen tuttuja rituaaleja. Sellaisesta syntyvät uudet lapsuusmuistot.

Kuka olisi joskus uskonut, että mökki voisi olla Lapissa asti. Tiet ja autot ovat parantuneet, Lappiin on noussut kelokylä ja jopa kokonainen Saariselän kaupunki.

Ja kaikki tämä lumen ja varsinkin lumen puutteen tähden. Lappi on lumelle rakennettu.

Lumi on kuin uni. On vaikea muistaa oliko sitä ja kuinka paljon, vaikka sitä odotti niin kauan ja niin kuin siitä puhuttiin ja se täytti koko maailman.

Kohta inhoamme sitä ja haluamme eroon hiekkaisista ja kuisista kokkareista. Lumi on entinen ihastus, kiusallinen tuttava menneisyydestä. Emme tule keväeseen samanlaisina.

Kilpisjärvellä hiihdetään vielä kesäkuussa, hiihtomaajoukkue vetäytyy yhä olemattommaksi kutistuvalla lämpöreelle Jehkats-tunturin maastoon. Sitten sekin sulaa pois. Talven suksisankareiden nimet unohtuvat.

Vain Ison Mallan pohjoisrinteellä säilyy läiskä lunta, samaa yhtenäistä olen- toa, joka yhdisti koko Suomen – ja joka ulottui Tshetsheniaan asti.

Siellä se sitten on, alitajunnassa, Kiit- putouksen ja Mallajärven takana, jalkapallokentän kokoinen lumiläiskä menneen talven lumia.

UUSI

Silkience

Perfect Balance

Tunnet miten hyvin hoidetut. Huomaat miten kiiltävät. Uuden Silkience aineosat vaikuttavat juuri oikeassa suhteessa. Täydellistä tasapainoa erilaisille hiuksille. Perfect Balance!

Kolme vaikuttavaa ainetta

- HOITAA - provitamiini B5
- SUOJAA - kollageeni
- TUUHEUTTAA - abietiini

Normaalien hiusten tuotteissa kaikki aineosat vaikuttavat samassa suhteessa. Kuivat ja käsitellyt hiukset tarvitsevat enemmän hoitavia ja suojaavia aineita. Rasvoittuvat hiukset saavat eniten tuuheuttavaa abietiiniä.

Miten hyvin hoidetut – miten loistavan kiiltävät!